

בלעם ראה שהאתון לא מסייעת לו והלביש אותה בסיגי הגבורות

וַיֹּסֶף מֵלֶאֱדִי הָהוּא עֲבוֹר וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם צָר וְגו'. בְּהָהִיא שַׁעֲתָא, אֲסֵתִים לָהּ כָּל אֲרָחִין, וְכָל סִיּוּעִין באותה

השעה סתם מלאך ה' את כל הדרכים וכל הסיועים שהיו יכולים בלעם והאתון לקבל, דְּלֹא אֲשֶׁתִּכַּח בָּהּ מִכָּל סִטְרָא דְּעֵלְמָא סִיּוּעָא ולא נמצא בה

מכל העולם סיוע כי גם השביל השמאלי דיסוד דו"א היה סתום וגם כל הספירות של הסט"א. כְּדִין וְתִרְבִּין תַּחַת בְּלָעֵם אז רבצה האתון תחת בלעם מחוסר

יכולת לעשות רצונו. כִּד חָמָא בְּלָעֵם דְּלֹא הָוָה יָכִיל, מַה כְּתִיב

כשראה בלעם שאינו יכול מה עשה. וַיַּחֲרֵא אֵף בְּלָעֵם וַיַּךְ אֶת הָאֶתָּוֹן

בַּמֶּקֶל, כְּמַה דְּאֶתְמַר, דְּאֵטְעֵן לָהּ, וְאֵלְבֵּשׁ לָהּ, בְּזִירוּיָא

דִּינָא קִשְׁיָא תְּקִיפָא כמו שביארנו שהטעין אותה והלביש אותה בסיגי הגבורות

המשתלשלים בצד שמאל של הבינה ומצד הגבורה של ז"א ונתחזקו יותר מצד הגבורה של

המלכות.

באותם הדיבורים של האתון התבזה כבודו של בלעם והבין שלא יכול לעשות כלום

וַיַּפְתָּח יְהוָה אֶת פִּי הָאֶתָּוֹן וְגו'. (במדבר כב) תִּיַּנּוּ חֹד

מַאיֵנוּן מְלִין, דְּאֶתְבְּרִיאָו עֶרְב שַׁבַּת בֵּין

הַשְּׁמֵשׁוֹת פִּי הָאֶתָּוֹן הוּא אֶחָד מֵהַדְּבָרִים שֶׁנִּבְרָאוּ בְּעֶרְב שַׁבַּת בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת. אָמַר

רַבִּי יִצְחָק, מַאי סִגֵּי הָאִי לְבָלָעֵם, אוּ לְאֶתָּוֹן, אוּ

הלימוד היחסי

לְיִשְׂרָאֵל. בְּהִנֵּי מַלְיָן שאל רבי יצחק מה הועיל בריאת פי האתון לבלעם או לאתון או לישראל והרי בלעם המשיך בדרכו למרות כל מה שראה ודיבר עם האתון ונראה כאילו היתה הבריאה ח"ו לריק **אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּחֵיכִין בֵּיהּ אֵינוֹן רַבְרַבִּין דִּהוּ עֲמִיה** תירץ לו רבי יוסי הועיל בריאת פי האתון כי כשפתחה את פיה ואמרה לו ההסכן הסכנתי וכו' ונתגלה בושתי שהאתון היא סוכנת לו והיה עושה בה מעשה אישות שחקו עליו שרי בלק שהיו הולכים עימו, **וְכֹד מָטוּ לְבָלָק, אָמְרוּ לִיה, וְכִי לְהֵאֵי שְׂמִיָּא שְׂדֶרֶת לִיקְרָא** וכאשר הגיעו לבלק אמרו לו וכי לשוטה הזה קראת לכבודי, **לָא תִשָּׁבַח בֵּיהּ מַמְשׁוֹת, וְלֹא בְּמַלּוּי** לא תמצא ממשות לא בו ולא בדבריו. **וּבְאֵינוֹן מְלָה דְאַתְנָא, אַתְבָּזָא מִן יְקָרִיה** ובאותם הדיבורים של האתון התבזה כבודו של בלעם. **רַבִּי חֵיִיא אָמַר אֶלְמָלָא לָא אִמְרַת אַתְנָא הֵאֵי, לָא שָׁבִיק בְּלָעַם הֵהוּא דִּילֵיהּ, וּבְמַלִּי דְאַתְנָא יָדַע דְאַתְבָּר חִילֵיהּ** רבי חייא מתרץ שדיבורי האתון הועילו כי אם לא היתה מדברת לא היה בלעם עוזב את דרכו והיה ממשיך להשתדל בכשפים כדי לקלל את ישראל אבל כשהאתון דברה ואמרה לו שכל השבילים סתומים הבין שאינו יכול לעשות כלום ונכנע לקדושה.

בקורה כתוב ותפתח הארץ את פיה בציווי משה ובאתון כתוב ויפתח ה' את פי האתון

רַבִּי אֲבָא רָמִי הקשה רבי אבא **בְּתִיב** (במדבר טז) **וְתַפְתַּח הָאָרֶץ** את פיה **וְגו'.** לבלוע את קורח ועדתו **וּבְתִיב וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת**

הלימוד היומי

פִּי הָאֲתוֹן וְגו'. מֵאִי שָׁנָא אֶרֶץ מִאֲתוֹן, דִּלָּא פְתִיב בָּהּ
וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת פִּי הָאֶרֶץ למה בארץ כתוב ותפתח הארץ את פיה ולא
 כתוב ויפתח ה' את פי הארץ כמו שכתוב ויפתח ה' את פי האתון. **אֵלָּא, הָתָם**
מֹשֶׁה גָזַר עַל פּוּמָא, וּפְתַחְתָּ, וְעַבְדְּתָא אֲרַעָא פִּקּוּדָא
דְּמֹשֶׁה אלא בקורח ועדתו משה רבינו גזר על הארץ לפתוח את פיה לבלעם והארץ
 עשתה כמצוותו של משה, **וְדָא יֵאוּת דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַעֲבִיד**
פִּקּוּדֵיהּ, דִּהּא מֹשֶׁה גָזַר וּפִקִּיד ודבר זה ראוי הוא שהקב"ה יעשה את
 מה שמשה רבינו ציוה על הקרקע כי הקב"ה משלים רצון הצדיקים ומשה ציוה על כך כמו
 שכתוב, (במדבר טז) **וּפְצַתָּהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ. וְעַל דָּא הִיא**
עַבְדְּתָא פִּקּוּדֵי דְכְּתִיב ולכן האדמה עשתה מצוותו של משה רבינו כמו
 שכתוב **וַתִּפְתַּח הָאֶרֶץ אֶת פִּיהָ. אֲבָל הָכָא, לָא אֲשַׁתְּכַח**
מֵאֵן דְּגָזַר, אֵלָּא רַעוּתָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה אבל כאן
 לא נמצא מי שגזר על כך אלא רצונו של הקב"ה היה שהאתון תפתח את פיה, **וְהוֹאִיל**
וְרַעוּתִיהּ הָוָה בְּכַד, פְּתִיב וכיון שהיה זה רצונו של הקב"ה לכן כתוב
וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת פִּי הָאֲתוֹן. מִנִּיהּ אַתָּא מְלָה, וּמִנִּיהּ
אֲשַׁתְּכַח כי ממנו היה וממנו נמצא הדבר הזה שפתחה את פיה.

למה טרח הקב"ה לשנות סדרי הטבע לפתוח את פי האתון לדיבורים אלו ומה
 צורך בהם

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִסְתַּכְּלָנָא בְּפִרְשְׁתָּא דָּא, וּבְאַלְיִן
מְלִין, וְאַתְחַזְיִין דִּלָּאוּ מְלִין דְּעָרִיכִין אֵינּוֹן. התבוננתי

הלימוד היומי

בפרשה זו ובאותם הדברים שדברה האתון על בלעם ונראה שהם מדברים דיבורים שאינם נצרכים וְכִי מֵאַחֵר דִּכְתִּיב וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת פִּי הָאֶתוֹן, בְּעֵיִן לְמַהוּי אֵינֹון מְלִין מְלִי מְעַלְיִיתָא, מְלִי דְחֻכְמָתָא ולכאורה מאחר שה' שינה סדרי הטבע לפתוח את פי האתון היה צריך להיות זה בשביל דברים חשובים ומעולים ודברי חכמה, וְאִי כְּמָה דְאַתְעֵרוּ חֲבֵרְנָא, דְּאִיהוּ מְשַׁבַּח דְּסוּסִיָּא דִּילִיָּה רָעִי בְּרִטִּיבָא, וְהִיא תָּבֵת וְאִמְרַת, הֲלֹא אֲנֹכִי אֶתוֹנָךְ ואם תאמר שהדיבורים האלו היה לעשות שחוק מבלעם הרשע וכמו שהעירו החברים (סנהדרין קה:) ששאלו שרי בלק לבלעם מדוע אתה רוכב על אתון וכי אין לך סוס לרכב עליו, ובלעם השיב להם כי בודאי יש לו אתון אבל היא רועה באגם ועכשיו שפתחה האתון את פיה ואמרה לבלעם אנוכי אתונך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה התברר ששקר דיבר בלעם ואין לו סוס לרכב עליו ונעשה לשחוק וקלס. מִהֲכֹא הָוָה לָהּ לְמִפְתָּח, וְהִיא לֹא פִתְחָה אֶלֶּא אם כן האתון היתה צריכה מיד להתחיל לדבר עם בלעם מזה ולומר לו אנוכי אתונך אשר רכבת עלי וכו' והיא לא פתחה מכאן אלא אמרה לו מָה עָשִׂיתִי לָךְ. וְאִי הֶבִי, אִמָּאִי קָא טָרַח קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִפְתָּח פּוּמָה לְהִנִּי מְלִין ואם כן יש לשאול למה טרח הקב"ה לשנות סדרי הטבע לפתוח את פי האתון לדיבורים אלו ומה צורך בהם.

בדיבורים של האתון למדנו שבלעם היה שוטה ומטונף ולא ראוי שתשרה עליו שכינה ובאתונו שלא יכולה להרע או להיטיב

אָמַר רַבִּי אֲבָא הָשִׁיב רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי יְהוּדָה, וְדָאִי בְּאֵלִין מְלִין

הלימוד היומי